

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
Na pol roka --- 2 " --- "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
EDVARD SÁNDORFI.

Majiteľ' a vydavateľ':
JAN MOLNÁR

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Juraj Császka, arcibiskup kaločský.

Inkompatibilita.

Čo toto nešikovné slovo znamená, o tom rozprával v Ružomberku pán *Janček*.

I teraz na samom prvom zasadnutí na novo otvoreného snemu spomenul túto inkompatibilitu pánu *Széllovi* náš ľudácky vyslanec *Štefan Rakovszky*.

Pán ministerpredseda tak sa ráčil nahnevaf, ako by ho bol dakto šidlom pichnúl. — Také veci teraz pretriasaf — vravil — je aspoň zbytočné.

Ale pane *Széll* i vy všetci liberálni ablegáti nemali by ste byť takí nedotkliví! Mali by ste mať viacej ľudského citu oproti tomu ubohému ľudu, z ktorého vyprešovaných groší vy fažké tisíce kolikoraz nemilo Bohu zmarníte!

Ale vám nestačia masné platy ablegátske; čo že je vám 20 korún denného platu?

Vy potrebujete ešte viac, desať, dvadsať kráť toľko. Vy musíte byť pri spoločnostiach železničných, pri bankách liberálnymi direktormi, aby sa vám za nič pre nič 20—30 aj 60 tisíc zlatých sypalo. A že to zákon nedovoľuje, aby taký liberál na miesto konania ablegátských povinností tam sa naháňal okolo vlády pre výhody svojej banky, fabriky at.ď., čo sa o to kto má postarať? Zákon sem, zákon tam, toľké tisícky aj tým veľkým páňkom prichádzajú platné.

Kolké časy už ľudová strana opakuje, aby už raz prestali sa páni liberáli sháňať po tých zakázaných pobočných zárobkoch! Kolko rázy naša strana i na sneme i na shromaždeniach i v tlači hlásala, že je to na čestne smýšľajúceho ablegáta nehodné, aby zapredával sa kadeakým židovským spoločnostiam a fabrikám! Kolkokrát už náš *Rakovszky* domrzal na sneme ablegátov liberálnych, aby buďto ostali teda pri fabrikách a zařakovali z ablegátstva, alebo nech zostanú len ablegátmi, pracujúcimi dľa povolania výlučne len pre dobro voličov!

Ale ako badáme, každé slovo je tu marné. Ešte sa páni ablegáti nahnevajú a v židovských novinách špintajú na p. *Rakovszkého* zle nedobre.

Nás však do toho nič, či sa hnevajú lebo nehnevajú. Zachovajte páňovia zákon, potom sa už hnevajte ako chcete. Človek by si myslel, že takí veľikí páni nedajú sa toľko napomínať a že po gavalierský šmaria od seba všetky tie masné

úřady, ktoré sa s jejich veľkopanským postavením nesnášajú. Ale takto mysleť o panských, gavalierských ablegátoch je tiež škoda. Je pravda, že niektorí tak skutočne už aj urobili, ale čo sú dvaja-traja oproti toľkým? Nuž dvaja-traja hanbili sa byť nahanačmi židovských spoločností, ostatní ale cítia sa pri tom dobre, myslia si, že to tak na maďarského gavaliera svedčí, aby nevypustil z ruky také dôchodky, o ktorých zákon určil, že sa s ablegátským panským postaveným nesnášajú. Tak sa zdá, že prisahajú tiež na to židovské príslovie: «peniaze nesmrđia» nech ich je len čím viac.

Že by ale ubohí voličia toto kšeftárenie liberálnych vlastiotcov za dáku zázračnú, vlasteneckú gavalierskosť považovali, nuž to je zase iná otázka. My to tu v novinách musíme za čestné uznávať, bo ináč by nás obžalovali, že napádame česť snemu. A túto napádať nikto nesmie. Páni ablegáti sú vo výnimečnom postavení, ich súkromné haklíky nikto nesmie za negavalierské posúdiť.

Je síce pravda, že n. pr. zpomedzi ľudákov ani jedného ablegáta niet, ktorý by kšeftoval, ale tak mu každému načím. Nech sa neblázni za ľud. Veď — po liberálsky rečeno — ľud je nie pán, ľud je hlúpy, ľudu do toho nič, keď liberálny gavalier na pleciah ľudu výskriabe sa za ablegáta, aby potom v spoločnostiach židovských premrvať sa mohol v tisíckách, zakiaľ ľud pod strašnými farchami hlady mrie. To len kedysi boli takí blázniví maďarskí gavalieri a vlastenci, že pomáhali ľudu ešte i so svojho imania, že pre dobro vlasti obetovali svoje úřady, majetky ba aj život svoj. Dnes ale už takých hlúpakov niet. Múdry gavalier rozmýšľa tak ako žid: peniaz je páňom a gavalierom. Kto má čím viac peňazí, tým väčší je pán, tým väčší gavalier a tým väčší aj vlastenec.

Nuž a ja sa ťa drahý Bratku teraz pýtam: či ti už svitá v hlave, čo všetko tí páni a židia s tebou krátkozraký sedliačku robia? Či budeš zase za židovskú pálenku zo seba somára robiť? Či budeš aj pri budúcich voľbách sfa zápražný statok fahať káru liberálnych kšeftárov? Oj, nerob-že tak, nerob, lebo to strašno oplakávať budeš! Nerob-že tak, nerob, lebo si ty tvojich liberálov a židov ešte väčšmi pokaziš. Vieš, oni si budú mysleť takto: Tí pojašení ľudáci darmo trápia sa za ľud, darmo utrávajú majetky. My sme my!

nám je tu v spolkoch židovských ani v raji. A ten ľud? No čo ten ľud? Chruňo je chruňo, nenie hoden aby ho človek šetрил. Dá sa mu pálenky, gulášu, dobrá furmanka; budeme mu plieskať do dlane; nadáme mu do pána brata a je dobre. Stojí ma to 10—20 tisíc. Nevídali takú maličkosť. Všetci si to ja za 3 mesiace vykšeftujem u židovských spolkoch a fabrikách. A že ľud je biedny, že hľaduje? A čo ma po ňom? Keď je chruňo, nuž na to je na svete aby hrđlačil, zakiaľ stačí. Ja jako maďarský gavalier hádam len nebudem sa s takou biedačou hlúpu oštaraf.

Veru, takto budú o tebe hovoriť. Ani ím to za zle nemaj, že tak o tebe smýšľajú. Ty si nevedel o ničom, nuž robil si zo seba otroka. Ludová strana predkladá ti tú «panskú politiku» a predsa tak robíš, ako by si ozaj bol nesmierne obmedzený, ako by si nič nechápal. A to badajú o tebe aj liberálni páni. Hádam rozpamätáš sa, že na rajeckom liberálnom shromaždení Haydin hlásal, že ľudu netreba žiadnej politiky. Nech len ten ľud ostáva v nevedomosti. Dajme sa mu trochu nažrať a je svätý pokoj — môžeme robiť čo chceme.

Ale Bratku, Bratku, — pýtam sa fa zase — teda ešte vždy ti nesvitá? Veď si človek na obraz boží stvorený, a statočný človek, nie hovädo! Veď si muž a nie trasúca sa baba: nuže odriekaj sa na veky liberála! Stoj čo stoj, vytrvajme všetci pod našou ľudovou zástavou, a rozprášíme konečne tie liberálne masné hrnce. Veru rozprášíme, čo by sa páni hladoši aj po bruchu plazili.

Daj to Bože!

Edvard Sándorfi.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Dňa 8-ho októbra mali páni otcovia vlasti prvé zasadnutie snemové po dlhých prázdninách.

Na tomto zasadnutí prijali oznámenia predsedy o umretí strážcu koruny Jozefa Szlávyho, o mandátoch nových vyslancov, o riešení kvóty kráľovským rozhodnutím atď. Všetko išlo v peknom poriadku.

Ale pozdejšie p. Rakovszky začal nemilé veci spomínať. Pýtal sa totiž pána Szélla:

— Čo bude so zákonom o inkompatibilitate? Kedy ho budeme revidovať? Toto je súrna vec, musíme vidieť, kto patrí sem a kto nie. Len nedávno stalo sa, že vymenovali kohosi na inkompatibilnú hodnosť.

To bol prút do osieho hniezda. Sršalo to všade. Mandáty v nebezpečenstve. . .

Ministerpredseda odpovedal veľmi mrzúto, hovoril mnoho, nepovedal nič. Súhlasí, aby sa ten zákon podrobil revízii, kedy sa to ale stane, to sa teraz ešte nedá vedieť.

V Iavo povstal krik.

Vstal Géza Polónyi. Túto vec vláda odľahuje schválne; hrmí veľký demokrat-kapitalista.

Ale Széll si svojich verných nenechal, osvedčiac, že tu súrenie nespomáha, revízia bude kedy bude.

Tatíčkom vlasti odľahlo. Niet inkompatibility! Nech žije Széll! — hučalo to, ako búrka!

Ale Polónyi len ďalej.

— Čo chcete?! Sadnite! Dosť bolo! Čušte o tom!

A Polónyi o tom čušal.

S tým bolo zasadnutiu koniec.

POLITICKÉ CHÝRY.

L'udové shromaždenie.

V zaladskej stolici v obci *Pacs*a vydržovala ľudová strana shromaždenie. Bolo ono znamenite zariadené, pričom najväčšie zásluhy prináležia tamojšiemu katolíckemu kňazstvu. Už také shromaždenie nepekne vyzerá, na ktorom len polovica kňazstva sa súčasní, kdežto pospolitý ľud prichodí vo veľkých zástupoch. No pri tomto shromaždení boli páni duchovní všetci prítomní a boli tam aj svetskí páni z okolia tak dobre všetci, a ľudu dobrých päť tisíc. V tak krásnej spoločnosti aj sám slúžny dobre sa cítil, a bol s úspechom nášho shromaždenia aj sám spokojný.

Prvým rečníkom bol p. predseda gróf Aladár *Zichy*. Náležite napádal liberálov. Poukázal na to, že ľudová strana je teraz ešte viac potrebná ako bola od začiatku. Dokázal výborne, že liberáli len následkom pohybov ľudáckych ukazujú sa teraz miernejšími. Gr. Aladár *Zichy* v tejto jeho reči dosvedčil, že sa rozumie do politiky. Takto mali hovoriť naši páni ľudáci už pred štyrmi mesiacmi.

Po ňom vyslanec *Farkas* vysvetľoval ľudu tie ohromné škody, ktoré nám liberáli zapríčinili. I túto reč s veľkou pozornosťou počúvali.

O cirkevno-politických zákonoch rečnil Karol *Szentiványi*. Dokazoval, že liberáli sa celkom odtrhujú od kresťanstva a tvoria v opravdu novú vieru liberálnu, ktorá viera sa protiví kresťanstvu a Bohu Kristu.

Známy už rečník Karol *Kálmán* zarečnil tiež prítomným. O jeho reči netreba mnoho písať. Jeho slová vždy zatriasajú až dušou človeka a to sa i tu dokázalo. Veru kto ho raz počuje, nebude taký liberálom do smrti.

Po shromaždení vystúpil z obecnstva jeden občan Mikuláš *Gránitz* a dojatým hlasom požehnával verejne rečníkov i celú ľudovú stranu, sľubujúc, že ich od strany ľudovej nikto na svete neodvedie. Tento výstup jednoduchého občana pôsobil tiež výborne. — Takí buďte ľudáci všade a bude dobre!

Nové shromaždenia.

Obdržali sme toto pozvanie: Vyprobovaní, verní ľudáci občania pohraničnej Oravy v *Lokezi*, dňa 14-ho októbra 1900. v nedeľu popoludní o 3 hodinách *ľudové shromaždenie* budú vydržiavať s nasledovným programom:

1. Zahájenie predsedy. Hovorí: gróf Aladár *Zichy*, kraj. vyslanec.
2. O cirkevnopolitických zákonoch. Hovorí: Andrej *Hlinka*, farár.
3. Čo urobila doteraz strana ľudová? Hovorí: Dr. J. *Kubina*, pravotár, kraj. vyslanec.
4. O dôstojnosti postavenia vyslaneckého. Hovorí: Ján *Janček*, remeselník.
5. Záverečné slová predsedové.

V *Lokezi*, dňa 4-ho októbra 1900. Riaditeľstvo.

Nože potom Bratia Oravci, aby ste sa nedali zahabiť! Orava je Orava! Odkedy nastala ľudová strana, v Orave nebolo dobrovoľného liberála ani jedného tuším. Nuž ukážte svetu, že aká statočnosť skrýva sa pod vašimi chudobnými huňami. Ak si vás svet vážil, nuž bude si vás isto ešte väčšmi vážiť. Síce ste aj toho veru hodní! Len sa tedy ta na to shromaždenie všetci do posledného! Budú vás odvádzaf. Pán Kubínyi je sladučký pán, ale nedajte sa sladkými motúzkami prevádzaf. Idte len počuť pána Jančeka, veď ten aj pánu Kubínyimu vyčíta jeho kapitolu. Vieme, že by p. Kubínyi rád, keby ste to o ňom nepočuli.

Druhé shromaždenie odbývať sa bude tiež 14-ho v zaladskej stolici v obci *Letenye* s nasledovným programom:

1. Predseduje: gróf Ferdinand *Zichy*.
2. Ľudová strana na sneme. Hovorí: Ján *Molnár*, praelat, kraj. vyslanec.
3. O budúcnosti strany ľudovej. Hovorí: Karol *Kálmán*, kraj. vyslanec.
4. Záverečné slová predsedové.

V *Letenyi*, dňa 14-ho októbra 1900. Riaditeľstvo.

Vojna v Číne.

S najnovších telegramov dokázané je, že Rusko skutočne chce vojnu zastaviť a nežiada žiadnej vynáhrady. Nemecko ale nebude tak ľahko súhlasiť s náhľadmi Ruska. Pravdepodobne z tohoto úmyslu kolujú zase aj tie najnovšie chýry, že vraj bola srážka medzi nemeckým a čínským vojskom, a že Číňania odbíjly Nemcov.

Agraristi v Košiciach.

8. t. m. sišlo sa asi 300 pánov na poradu do Košíc. Boli to takzvaní agraristi, t. j. ľudia, ktorí usilujú sa pomáhať roľníctvu a toto od konečnej záhuby zachrániť.

Na porade tejto veľavýznamné otázky pretriasaly sa. Bola tu reč o kupčení so zbožím na burse. Páni vyslovili sa, že kupčenie vopred bez všetkej zásoby zbožia na bursách žiadajú docela odstrániť. Nech sa kupčí len s takým zbožím, ktoré kupec už obstarané má a nech sa neklame svet s takým šachrovaním, kde takí bursianeri predávajú a kupujú státisíce centov zbožia bez toho, žeby bol mal už objednaté a tak zabezpečené.

Hovorilo sa i o úverkových a potravných spolkoch. Jednohlasite prijali, že tieto majú sa čo najviac rozširovať, a má sa vyhotoviť pre ľud i pochopiteľne složená knížka, aby sa ľud s týmito spolky obznámil.

Zatracovali s veľkou rozhorčenosťou úžernické prechmaty kupcov. — Medzi rečníkmi vynikali nitrianski páni: Mérey a Emödy.

Vyslovili sa tiež, že agraristi netvoría politickú stránku, jejich programm bársktorá stránka môže prijaf.

Ako už z tejto krátkej zprávy badať. agraristi sledujú skutočne šlachetné ciele. Je už na čase, aby sa odpomáhalo biedam roľníctva. Ale pre ľud lepšie by bolo, keby sa tieto pohyby agraristov opierali len na kresfanské základy. Veď len kresfanskí páni a kresfanskí roľníci hynú, o židoch netreba sa vystarávať; židia majú len v peštianskom Leopoldove 100 millionárov a kresfania len dvoch. Nuž nech boháči židovskí starajú sa o svojeť, však o kresfanskú chudobu beztak ani jeden millionár žid sa veru nestará. Netreba byť takým dobrákom lebo to žid náležite využítuje.

Po druhé, pri spolkoch nemali by páni agraristi viazať sa ku reči maďarskej. Na pr. v nitrianskej stolici jesto spolkov agraristmi zoložených asi 50 alebo aj vyše v čiro-čistých slovenských obciach. Aspoň tolko ohľadu mali by brať na nezbehlosť ľudu v maďarskej reči, žeby boli tie najpotrebnejšie veci ako: zápisnice, nápisy, aspoň na mieškoch, **aj** v slovenskej reči. K vôli židom kedykoľvek upotrebuje sa reč nemecká k. pr. v sporiteľnách; no a roľníci slovenski sú predsa iným základom vlastní nežli židia.

Noví nadžupani.

Szell konečne odhodlal sa aj z ľudí Apponyiho niektorým udeliť masné službičky. Aby sa ale aj starí liberáli nenahnevali, nuž nezabudnúť ani na týchto.

Do aradskej stolice poslal Ivána Urbána apponyistu. Do Liptova na miesto Kürthy-ho poslal Aristida Szmrecsányiho, tiež apponyistu. Do Šariša Gejzu Bárdossyho, miláčka svojho poslal Szell. Kürthy bánffysta šiel do Zvolena «poriadky robiť» bánffycké. Do Oravy tiež bánffysta Jozef Csillaghy, výchytrný sporiadateľ bánffyckých volieb, je za nadžupana vymenovaný. Za ujvidéckeho nadžupana vymenovali Pavla Péter.

Tieto vymenovania, jako aj vymenovanie grófa Albina Csákyho za predsedu snemovne veľmožov, nás dostatočne poučuje o smýšľaní vlády Szellovej. Apponyistov dvoch vymenoval preto za nadžupanov, aby bývalí apponyisti — teraz už liberáli — nehovorili ani slova proti liberálnej politike.

V Sedmohradsku.

Musíme tu poznamenať, že medzi Sekulmi sedmohradskými jesto tolko chudoby, ako na našich horných stranách, ba tuším ešte viac. Staviská bez komínov; ľudia a statok žije práve tak v jednej veľikej šalande spolu, ako to kde-tu v Trenčiansku, v Turci, Liptove a Orave vidaf. A o politike tito ubohí ľudia nevedeli nič. Volili vždy liberálov; vlastne o tie volby sa ani nestarali, bo nevedeli, či na tom čo záleží, kto ich na sneme zastáva. Keď ale ľudová strana im oči otvorila, nastal neobyčajný prievraf. Títo ubohí ľudia tak vítajú všade našich rečníkov jako ozaj svojich apoštolov. Naraz ostali všetci ľudákmi. Naše shromaždenia sú im ešte novotou; nuž môžeme si myslieť, jako sa ten ľud všade valí na tie slavné shromaždenia.

Tak stalo sa aj po tieto dni v Lemhényi a v Ošdole. Jest pravda že aj rečníci sa vyznačili. Síce takí vyprobovaní rečníci jako *Molnár*, *Major* a *Kálmán* sú istou zárukou, že shromaždenie skvele sa vydarí. Každý z rečníkov veľmi obratne líčil pomery politické a prizvukoval potrebnosť strany ľudovej. No ale koruna všetkého — jako obyčajne — bola reč *Kálmánová*. Tento zázračný muž vie slovám rozkazovať. Ale aj do takého nadšenia priviedol poslucháčov, že si môžeme isto na nich rátať pri budúcich voľbách akožto na osvedčených ľudákov.

Vojna v južnej Afrike.

Krüger je teda na ceste do Europy, Anglia protestuje proti tomu, že berie so sebou štátne peniaze a štátny archív a žiada od Hollandska a Portugalska, aby to prekazili. Krüger že je privátna osoba a že k tomu nemá práva. Chyba je len v tom, že ani celý svet nepovažuje Krügera za privátnu osobu, ani on sám nepovažuje sa za takého a čo má sebou vziať na cestu, na to nebude si pýtať dovolenie z Londýna.

Dľa najnovších správ Búri ešte vždy bojujú. Kde môžu napadnúť Angličanov, napádajú ich, a väčšiu ztratu im zapríčinujú.

Výkaz milodarov na pohorencov bielopotockých obetovaných.

Karol Szlopovszky č. kanonik St.-Lubovňa 10 kor.; Pavel Šofranko, farár Haligovce 4 kor.; Sblierka farského úradu v Ružomberku 84 korún, (ku ktorej prispeli: ružencový spolok 10 k., Schlachta 5 k., Karol Hradzsky a manželka 7 k., Maria Mudrončík 4 k., Terezia Sidon 2 k., Maria Kačer 2 k., Olejník N. 2 k., Andrej Demko 1 k., Ján Babilonsky 2 k., Terezia Plech 2 k., Andrej Foltin 2 k., N. N. 10 k., Veriaci 36 k.) Terezia Kollár, Ružomberok 1 kor. 90 halierov.; Sbiierka Ignáca Snadik v Miškovci 8 k.; (ku ktorej prispeli: Ignác Snadik 2 kor.; Štefan Snadik 1 k., Andrej Hrkeľ 2 k., Ján Matuga 1 k., Matej Matkulčík 1 k., Jozef Feja 1 k.); Šam. Cseh, Ružomberok 90 hal.; Jozef Smolko farár Pekelník 9 kor. 22 hal.; Sbiierka časopisu «Posol B. Sz. J.» 17 korún.

Všetkým sľachetným dobrodincom srdečne: «Pán Boh zaplať a vynahraď!»

Bielypotok, dňa 27. septembra 1900.

Andrej Doránszky, farár.

Na Marianský chrám Višňovský obetovali.

Andrej Buček farár, Štefan Beniač, Michal Čičkánik, Maria Horváth po 10 korún; Štefan Chládecký 8 korún; Pútníci z Rakovej 6 kor. 64 hal.; Františ Kopecký, J. H. zo Žiliny po 6 kor.; Koloman Smida farár 5 kor.; Paulina Kianička vdova, Ignác Gašparec farár, Františ Matuščík, Károl Cívány farár, Žiga Adamica po 4 koruny; Jablonovská processia 3 kor. 40 hal.; Maria Soural 3 koruny; Peter Mičák 2 markz; Jozef Liščák 1 marku; Ján Svitek farár, Gizella Ihriský, Andrej Dobroň, Juraj Jurčo, Maria Klačko, Maria Bugál Ján Tvrďý, Verona Stariček, Julia Rúček, Aloysia Gero, Pavel Koslár, Pavel Matušík, Alžbeta Hašík, Anna Junek, Ján Výboch Biroň, Jozef Cvinček, Štefan Turček, Ignác Kada, Tomáš Daníšek po 2 koruny; Anton Brezáni 1 kor. 10 hal.; Žofia Hajko, Jozef Cedzo, Verona Lukáč, Maria Gablík, Ján Králik, Juraj Sabó, N. Kormanec, Vincent Kada, Jozef Koščial, Jozef Kavalek, Katarina Javorský, Maria Klačko, Mikoláš Manga, Mikulés Hrošík, Ján Bodár, Jozef Mravec, Jozef Klučka, Frant. Michalka, Teresia Halmi, Andrej Matečík, Ján Sedo, Jozef Sparimský, Maria Čerieň, Daniel Koreň, Jozef Manga, A. Cvinček, P. Majstrik, Matúš Kollár, Michal Sedo, Štefan Pollák, Juraj Malik, Anna Stolarík, N. Polievka, N. Kubaň, Anna Šoška, N. Turček, J. Junek, Peter Boháčik, Jozef Unceitík, Vinco Štrbík, J. Zahumenský, Jakub Hroš, J. Bebečák, Františ Blaha, N. Papučik, Štefan Obert, Ján Kalast, N. N., Františ Šufarik, Anna Paprčiak, Josef Veselý, Ján Púček po 1 korune.

Na meno P. Marie hromadne sosbierano 140 korún 26 halierov.

Slovo na čase.

Čo chvíľa na krydlách studeného severáka priletí k nám tvrdá zima. Starí mladí utiahnú sa medzi štyri steny, obsadnú teplý kozúbok a — nemajúc naporúdzi stáleho zamestknania — neraz od dlhej chvíly unúvať sa budú. A najmä vo sviatok tak lenivo tečie čas, že mnohým fažko vyčekať, až zavznie tichou, bielym pláštom snahu pokrytou dedinkou milý hlas hlásnika, ktorý hlása pokoj a ubudnutie jedného dňa.

Unúvame sa. A predsa zimný čas jeho dlhými večery nemal by byť časom hľivenia a unúvania. Keďže v lete telesne pracujeme, aspoň v zime máme duševne pracovať. Nech ani telo, ani duša netrpí újmu. Ale duša zväčša ju len trpí. Telu mnohoraz nedoprajeme ani toho odpočinku, a dušu stále nechávame úhorom ležať. Nikdy nepreorieme tento úhor, nikdy nezasejeme doň čisté, úžitok a radosť prinášajúce zrno.

Preto stretáme sa s ľuďmi, ktorí pri mohutnom telesnom vývine, ničím iba podobou tohoto tela upozorňujú nás na to, že stvorení sú k vyšiemu životu, nežli to svalovité zviera. Dušu sľachtiť, duši obstaraf prepotrebnej výchovy a ňou povzniesť sa nad nemú prírodu, to žiada skutočné a dostatočné ocenenie svojej poznanej ľudskej dôstojnosti. Kto vlastnou vinou opozdí sa domôcť tohoto,

ten unizuje sám seba, zlorečí proti Bohu, ktorý dal mu hrivňu, ale hrivňa táto v nehodne obdarenom človeku hynie, nezmáha sa ale kape, mizne.

Človek musí rovnobežne riasť tak na tele ako na duši. Lenže kým telesné rastenie stáva sa silou samej prírody, o duševný vzrast musíme pečovať samy. Každý človek má v sebe dušu, ktorá môže dosiahnuť vysoký stupeň dokonalosti, lež môže i zaostať v štádiu svojho prvozjavenia. Iba človek sám rozhoduje nad tým, či chce mať šľachetnú, vynímavú dušu, a či chce ostať neokrochaným nevzdelancom, ktorému neznámy je ten veľkolepý svet myšlienok, tá utešená panoráma, ktorá otvára sa tomu, kto skúma život a prírodu nielen očima, ktoré chmátať, chytiť môžeme, ale očima vzdelaného ducha.

Dľa povedaného ten človek, ktorého všetky starosti len k brúsku smerujú, je vlastne nie celým, ale len poločlovekom. Ale i poločlovekom len tej horšej polovice, je iba človekom tela. Telo je len ktomu určené, by duch, duša vyplniť mohla svoje poslanie. Je iba skromnou, jednoduchou nádobou, v ktorej žije duša. Telo pomínie, porušenie vezme, duch ostane na veky. Telo vedie človeka k hriechu, k násilíu a protiví sa duchu.

Vidíme tedy, že ocenenie človeka z jeho telesnej stránky je veľmi mýlne a zatracovania hodné. Pravda, teraz žijeme časy, kde «polievková otázka» hrá rolu. Všetko sa krúti iba okolo brucha, to je centrum, stredobod myšlienok práce a námahy, spolu aj najvyšší pôžitok — mať plné brúsko.

Ale pozrime si spôsoby vzdelávania u nás. Prvým pestiteľom duše dieťaťa je rodič, a tu v prvom rade matka, ktorá pri vychovávaní naučí človeka aj k najťažšej práci — hovoriť. Preto máme «materinskú reč», s ktorým pomenovaním akoby ďakovať sme chceli drahým matkám našim, že naučili nás rozprávať a preto je i drahým skvostom, talizmanom každému statočnému človeku jeho sladká materinská reč. Len oplan a podliak vie špiníť svoj vlastný jazyk, len odkundes hyzdí v potupovaní rodného jazyka svoju mať. Lenže reč je zrkadlom nášho vnútorného, duševného života, preto reč i ako prostriedok vyjavenia myšlienok, má nám byť drahou. A čím dokonálejšie rozprávame niektorou rečou, tým lepšie vieme sa vysloviť, najst sponku medzi rečou a vnútorným cítením. Preto treba, by matky pečlivo učily svoje deti reč, by neuspokojily sa s hodajakým hakaním. Váhu klášt na správnu, v slovách bohatú reč, je nie maličkosťou, ale veľmi vážnou, významnou vecou. Lebo čože to stojí, keď niekto má i myšlienku, ale nevie ju vysloviť? Učenie k správneému dobrému rozprávaníu je už v istom smysle samo v sebe i učením k vysloveníu. Treba učiť deti správne rozprávať, by správne i myslieť vedeli.

Rodičovský dom tu môže veľa vykonať, ba i musí vykonať. Lebo my nemôžeme sa spoliehať na školy, ktoré sú nie učiarne ale mučiarne. Školy našej vlasti, najmä u nás na Slovákoch, neučia správne rozprávať dieťa, keďže dieťaťu nezrozumiteľnou rečou vedie sa vynaučovanie, preto o správnom myslení tu ani reči nemôže byť. S na-

tisnutím nesrozumiteľnej reči do každej dedinky pácha sa na slovenskom lude čierny zločin, lebo tá povestná zaostalost ľudu korení sa v takejto neprírodzenej výučbe, ktorá neprispieje k napomoženiu ani telesných, tým menej duševných síl. Vynaučovanie má sa diať výlučne v materinskej reči, lebo to žiada príroda, osвета, ľudská dôstojnosť a blaho vlasti.

A aká škola, taká je i tá spoločnosť, ktorej v moci stojí zauškovať všetky pravidlá výučby a výchovovedy, a ktorá tak, ako škola, je nám iba na škodu. V zdravom štáte stojácom na prirodzených základoch to čo škola nevládala prekonať, prekoná spoločenstvo, prevezmie výchovu mladíka opustiaceho učebnú sieň. U nás ale beda tomu rodičovi, ktorý spoliehal sa na to, že život naučí jeho dieťa šľachetne myslieť a tak i žiť. Naša spoločnosť je nemravná, porúchaná, hriešným zásadám sa ukľonkuje, nehľadá podporovať skutočnú osvetu, ba jednoducho privyká k zrade. Niet toho biedného kútika v milej nám ale «vlastenci» ošarpanej krajine, kde nenašiel by sa Judáš, — ktorý za 30 strieborných zapredá všetko, dušu i spasenie.

Teda ani škola, ani spoločenstvo nedáva nám toho, čo by sme celým právom od nej žiadať mohli. Kde budeme tedy žiadať vynáhradu? Ja neváham s odpoveďou: hľadáme ju doma v tých dlhých zimných večeroch, ktoré práve že nastávajú!

Domáci kruh, obmedziaci sa čo hneď len na jednu izbietku, má byť posvätený blahu našich dietok, nás samých a blahu vlasti. Tu učme sa modliť, písať, rátať, myslieť, ztadeto berieme posilu k šľachetnému, Bohu a národu milému životu. Ťažká to práca, ale odplatí všetku námahu. Keď nemožno nám v škole ani v rozvíjanom živote osvojiť si vzdelanosť, a keďže túto osvojiť si musíme, osvojíme si ju tam, kde toho možnosť nachádzame, pri kozubku.

A nebudeme sa unúvať. Treba len začať ísť cestou samovzdelania, a zachce sa nám vytrvať na tejto ceste. Duša naša túži po duchovnom pokrme, poskytnime jej ho! Ale pozor!

Nie hocčo sa hodí k dosiahnutiu cieľa. Nie všetko, čo je výtečné — ako si niektorí myslia — je spolu i súce k tomu, by nám to k osohu poslúžilo. Horkyže! Poznáme tlač, ktorá hlása neznajbožstvo, neveru a odpadlictvo od Boha, od cirkve a národa. Takejto tlače musíme sa chrániť. Už či časopis. či kniha je to, v čom sa hlása lož a nepravda, musí padať pod jedon súd, ktorý z príbytkov našich do vyhnanstva vypovie škváry takejto tlače. Všade hľadáme Kristovho ducha, vedu, ktorá nerúha sa Bohu; zásady, ktoré nevedú k duchovnej anarchii. Predplaťme si na dobré noviny a učme sa z nich. Pritom rozširujme ich medzi priateľmi, známymi. Privykajme k dobrému čítaniu mládež. Keď táto za mladý, počas zimných večerov osvojí si zvyk ručného a poučného čítania, vtedy v dospelom mužskom veku tiež nebude bočiť od knihy a časopisu. Nahliadne, že vzdelaným byť, neznačí toľko, ako namysleným byť. Pocíti výhody vzdelanosti, rozhladnosti a ten groš, ktorý by snáď u

žiada v kréme premarhal, obráti na najprospešnejší spôsob svojmu dobrému.

Ale v našom lude dosavď ešte málo chuti ku čítaniu. Poznať síce isté zjavy, ktoré značili by obrat k lepšímu, ale to ešte nie dosť. Poznám remeseľnícke domácnosti, kde by si mohli 3—4 časopisy držať, ročne aspoň 2—3 knihy zadovážiť a predsa nenajdeš u nich ničoho iného ako kalendár. Tento ešte ako tak prečítajú, ale okrem tohoto cele nič. Nuž a akože to v tomto ohľade vyzerá na dedinách? Červenosť studu zaleje nám tvár, keď si len pomyslíme, ako nič nečíta náš roľník. I ten 20krový kalendár si zriedka kúpi, ale na špiritus a iné darebnosti za to vyhodí ročne pár zlatých. Násho sedliaka nezaujímá nič, žije vo svojej dedine, mysliac si, že za jej chotárom je hneď a hneď Čierne more. Ale pardon! Predsa i v ňom jesto kus zaujatosti, a to zaujatosti za egyptský snár. Tento už má i v starom i v novom vydaní, a tento poručia i synovi ako dedictvo.

Nuž smutne to ešte u nás. Ešte nedospeli sme k tomu, by pochopil sme vedeli rozdiel medzi telesným a duchovným životom. Ale čas by už tu bol k zpmätaniu. Ja prajem si, aby nastávajúci zimný čas, bol všade časom učenia. Niet medzi nami ani jedného, ktorý povedať by mohol, že jemu sa už učí netreba: dobrý kniaz sa do smrti učí. Ktorý už má nejaké známosti, nech nadpriadza ďalej niť týchto; v ktorom je ešte len dobrá vôľa, nech začne od slabýkára. Vo vede ničo skoku, preto treba všetko základne sa učí. A je nie hanba učí sa. Kto nenaučil sa písať v siedmom roku, nech použije k tomu i sedemdesiaty. Radšie niekdy, ako nikdy!

«Osvetou k svobode» volajú Česi na každom kroku a nikto im neodtají, že sú na ceste k svobode. Národ vzdelaný prežije všetky nehody; nad ním nezvifazia ani brány pekelné.

Tedy osvetou k svobode!!

Jozef Čellár.

Prosba ku láskavým čitateľom Kresťana!

K rozmnoženiu úcty Srdea Ježiša, obraciam sa ku ct. čitateľom «Kresťana» s tou poníženou prosbou, aby ku vnútornému zariadeniu kostola r. katol. stankovanskeho, ktorého stavba o krátky čas sl. komorským pánstvom dokončená bude, nejakým milodarom láskave prispieť ráčili.

Obyvatelia našej obce skoro bez výnimky sú chudobní pri železnici zamestnaní robotníkmi a pltníkmi, ktorí v potu tváre vyhládávajú si svoj chlieb a ktorí ešte toho roku pri stavaní kostola musia zplatiť 5734 zl. (päťtisíc-sedemstotryačtyri zl.) čo výmennú cenu zápražných a rukových dní. Už toto je fareha pre nás nesnesiteľná! Z tej príčiny nútení sme na základe udeleného nám ministerálneho zo dňa 25. júli č. 78.547 vysokého dovolenia, milodary po krajine zbierať.

Na znak vďačnej uznalivosti urobili sme základinu

na 20 zl. (40 korún) za časné a večné blaho všetkých tých dobrodincov našich, ktorí ku vnútornému ozdobeniu kostola nášho jakýmkoľvek malým milodarom prispievajú. Za týchto sa bude **každoročne** v neurčitom čase **jedna tichá sv. Omša odbavovať** v Stankovanech, v kostole «Božského Srdea Ježišovho».

Okrem toho nižepodpísaný miestny farár zaväzuje sa behom jedného roku rátať od posviacky kostola, **20 (dvadcať) tichých odslúžiť sv. Omši** za tých priaznivcov, ktorí na spomenutý cieľ aspoň 50 kr. (1 korunu) obetujú.

Poníženú prosbu našu do láskavej priazne ct. čitateľov Kresťana ešte raz odporúčajú, sme s výrazom zvláštnej úcty

v Stankovanech (Liptovská st.) dňa 14. sept. 1900.

Martin Pazúrik, *Ján Bulják,* *Tomáš Taraba,*
farár stankovanský. kurator. kurator.

***

Soznam milodarov na pohorelcov nezbudlučanských.

S. Bánya: Jozef Novák, zlatník 2 koruny; Ó-Beszterce: Ján Szvitek, farár 1 korunu; Késmark: Ján Garssik 1 korunu. Pán Boh zaplať!

Ohlas a vyzvanie

ku prihláseniu sa za účastinárov ku malostracínskej kamenu-uhelnej bani.

My nižepodpísané konsorcium, dávame chýrom, že sme sa ujali utvoriť účastinársku spoločnosť ku malostracínskej kamenu-uhelnej bani na šede-brnavé uhlie na dobu 32 rokov.

Aby sme umožnili čím širším kruhom súčasť sa na tomto veľavýznamnom národno-hospodárskom podniku a čím menším rizikom, vypustili sme 3200 t. j. tritisíc dvesto účastín po 50 zl. čili 100 korunách r. č. a vyzývame ct. obecnosť k ich podpisovaniu.

Kto sa za účastinára prihlási, nech to urobí tak, že pošle týchto 50 korún do ruk prevelebného pána Ondreja *Kmeťa*, rim. kath. farára a predsedu musealnej slovenskej spoločnosti v Prenčove (pošta Berencsalu) v župe hontianskej. Valné shromaždenie bude sa vydržiavať behom 2 mesiacov po vypršanom sroku ku podpisovaniu.

Vzhľadom na «rozbor» bani tejto v 87. č. «Národ. Novin» od 28. júla b. 1900. roku a v 30. č. «Kresťana» tiež od 28. júla b. r. obsažený a za dopĺňujúcu čiastku tohto ohlasu považovaný, ešte len toto pripomnieme, že je na tento čas už viac než na 100 katastrálnych jutrách otvorené uhlie, a že, keď každá □-siaha dá 100 mc. čili vagón uhlia, tak jedno jutro od 1600 □-o dá 160.000, a 100 jutár dá 16.000.000 mc. čili 160.000 vagónov, čo len po 30 kr. čili 60 h. mc. rátano, dá výťažok 9.600.000 korún; na čom je hodno so 100 korunami súčasť sa tým viac, že vyše tejto ceny účiny na viacej žiadnej zaviazanosti niet.

Ale je pri bani tejto možno s dobrým prospechom zariadiť aj parný mlyn pre ten kraj ku spotrebovaniu drobného uhlia, takrečenej III. triedy, ktorý mlyn mele s desiatej čiastky; možno je zariadiť vyrábanie dechtu (théru), tehly a iných plodín z hliny tamejšej, ktorá je dobrej vlastnosti; nie ináč aj pálenie vápna, ako to už v tom rozboře bolo povedané.

A ponevác je nám zabezpečené využitkovanie kamenouhelných ložísk aj na území seniorálneho Zichovského panstva, ktorého priestor obnáša 776 kj. 1166□-o, zakúpeného už obecného chotára, priestor čini však 896 kj. a okrem toho porobené sú dohodnutia aj so susednými obcami a Žihlave, jako najbližšej, daný je i závdavok, tak je rozsiahlosť poľa neodtajiteľne dosť veľká, aby sriadenie účastinárskej spoločnosti s 3200 účastinami a 320.000 korunnovým obnosom bolo odôvodnené. A odôvodnené je ono tým viac v dnešnej dobe, kde sa nedostatok uhlia všeobecne ukazuje a ceny jeho veľmi poskočily tak, že prusské stojí v Bpešti 4 k. mc., šalgótarjanské ale 2 k. 80 halierov.

Baňa je už v behu a uhlie vyváža sa najkratšou a najpohodlnejšou cestou, dedičnou zdolňou, a jakonáhle sa všetky účastny rozpredajú, zariadi sa železnica baňská ku Raroš-Sakalskej železničnej stanici, aby sa lacnota uhlia drahou vozovou dopravou nestávala ilusornou.

Sídlo spoločnosti je Budapešť, nie len pre blízkosť bani železničným spojením po Raroš-Sakal, lež aj pre to, že Budinpešť je strediskom všetkej kupeckej premávky a úveru.

Kto 10 účastín podpíše a zodpovednú čiastku t. j. 250 zl. čili 500 korún na ne složí, stane sa údom konsorciuma a bude zvolený do správnej rady.

Keď podnik náš do priazne veľkého obecenstva a do lásky svojskej odporúčame, značíme sa s prosbou na všetky slovenské noviny v Amerike o láskavé prevzatie tohto ohlasu, v Budinpešti, dňa 24. septembra 1900. v mene konsorciuma :

Ignác Ličko, starší,

baňský podnikateľ vo Vyhňach, spolunajiteľ a zavedovací správca malostracínskej kamenouhelnéj bani na šedé uhlie.

Fraňo Kabina,

pravotár a statkár v Békásmederi, spolunajiteľ bani a dočasny predseda správy.

Ján Osvald,

r. k. farár v Bohunicach pri Trnave.

L. Kabinova r. *Sigmund*,
pravotárka v Békásmegyeri
a majiteľka domu vo Viedni,
XVIII. Staudgasse 40.

Zdenko Radoff,

súkromník v Budapešti, úd dočasnej správy.

Maria Merkáder r. *Kabina*,
mýdlárka v Nitre.

Ondrej Kmeť,

r. k. farár v Prenčove, predseda musealnej slovenskej spoločnosti, dočasný pokladník a úd správy.

Edvard Sándorfi,

kňaz a redaktor «Kreštana» v Budapešti, úd dočasnej správy.

Ondrej Rojko,

r. k. farár na odpočinku v Lome, úd dočasnej správy.

J. Schlosserova r. *Sigmund*,
hostinská v Brooklyne Nr. 267.
22 Str. pri New-Yorku v Nord
Amerike.

Viktor Wrchovszky,

súkromník v Budapešti, úd dočasnej správy.

Mária Sigmund,

súkromníčka v Berlíne.

BESEDNICA.

Vojak.

Do viesky prišli vojaci
Každý odslúžil svoj si čas,
Prišli v dedinku v zátíši
K rodičom drahým, starým zas.

Každý si našiel svoj domček
V maštalkách biednych i statky,
Len jeden vojak, neborák
Nemôže vynajst dom matky.

Pozorne všade obzerá,
Hľadá dom, kde žil za mladi,
Kde ho matička kojila,
Kde ho mávali tak radi.

Lež teraz, drahá kde matka? —
Ach, v dialnej zemi už drieme;
Kde otec starý umdlený?
Za bydllo kúsok má zeme.

Kde milá, ktorú miloval,
S ktorou pochodil i nivy,
Ach, načo teraz to spomnúť?
Nezhojá srdce tie divy.

I hľadá hrivu konika,
Hľadá okienko to malé,
Všade mu cudzí, neznámi,
Srdce rozrývajú žiale.

Vrátil sa v cestu zpiatočnú
Kde vlúdny bude mu každý, —
Povzdychnúc zbožne v emiteri
Ráno odišiel raz navždy.

Slavinskýj.

Domáci duchovný lekár.

O zapálení pľúc, ekšplikoval: *Lujz Cvajfus*, felčier.

(Dokončenie.)

No, vidiš! na takýto spôsob vyzerá zapálenie pľúc aj duše, o ktorom zapálení idem tebe ekšplikovať, lebo toto zapálenie je horšie a nebezpečnejšie nežli zapálenie pľúc tela tvojeho!

Aby si mohol žiť, potrebuješ dech. Dech duši, keď ona má duchovný život, je modlitba. Duša vydychuje pobožné myšlienky k Bohu a dýcha do seba z Boha tiež pobožné myšlienky, ona sa modlí a modlitbou dýcha von a donútra. A od tohoto dýchania pobožnosti zostáva duša

čerstvá, zdravá, silná a veselá vo svojom smýšľaní a vo svojom držaní a chovaní, vtedy máš kresťanské srdce a žiješ s každým v pokoji a v jednote, s Pánom Bohom a s bližným čili spolučlovekom.

— Odrazu zaduje ostrý vietor, zlých rečí, utrhaní a klebiet zo stránky zlých, špinavých a diabolských jazykov ľudských a duje rovno do teba a na teba, zapáli dušu tvoju k veľkému hnevu a ku nenávisti proti tým tvojim neprajníkom a v tom okamihu s tvojou pobožnosťou k Bohu nijak sa ti nechce ísť napred viac, nechce sa ti modliť, duša nemôže dýchať, pichá ju hnev a nenávisť, a vnútri sa ona veľmi zle cíti, a keď protivníka tvojeho zazreš, tak teba v duši hneď pichá ako so šidlom, ty ani poriadne spať ani jesť chutno nemôžeš; piť, to by ti ešte išlo. Duša tvoja nie kašľá a krvou plúvať nemôže, ale jedovité myšlienky pomsty a jedovité reči proti neprajníkovi vykašľá a vyplúvať až veľmi môže. A život nútorný duši ťažko stone a vyháša pomaly, zostáva ona bez Boha a bez ducha svätého, lebo láska vyhasla v nej.

Chuderka duša tvoja nemôže sa už viac statočne pomodliť t. j. dýchať, «odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame našim vinníkom», lebo duša tvoja má zapálené pľúca. A keď by si tak dnes dľa tela zomrel, to by s tebou veru bolo zle, na veky by si chrčal v tomto nešťastlivom hneve v plameňoch večných. Tu jedine len rýchla pomoc môže pomôcť duši tvojej, smerí sa totižto s tvojim neprajníkom a odpustí mu alebo ho odprosí, toto je tá veľká «krízis», ktorá má rozhodnúť nad zdravím alebo nad smrťou duši tvojej. «Ako vy činíte jeden druhému, tak aj Otec nebeský to vám učí!»

To si tiež zkusil, že dech na pľúca chorého človeka strašlivo smrdí umrlčinou, že sa musíme od takého dechu preč odvrátiť a ťažko nám pri ňom zostane. Taká chorá duša, ktorá dýcha klebetami, utrhaním, omlúvaním a inými zlými parami, hrozný smrad rozširuje okolo seba a to tak veľký, že nielen poriadny človek a kresťan, ale aj sám Pán Boh sa musí odvrátiť od tak ťažkého jej zápachu a smradu večnej umrlčiny.

Raz som vkročil do jedného kruhu v ktorom som na nešťastie natrafil na také na pľúca nezdravé duše, ktoré celé povetrie okolo seba smradom a morným duchom rečí utrhačných a klebetných nakazily a otrávil, skoro som zamdlel od toho pekelného zápachu čertovincovho. Tu sedela jedna stará taká na hnilobu pľúc trpiaca duša na drevenom drajfusi ako pohanská bohyňa Pythia, z pod nej čierny dým sa kúrila a veľký smrad robila s klebetami. Zubov už nemala, od arzenikového jedu utrhaní jej vypadali a z jej na pol metra širokých úst vysel celkom čierny a spálený jazyk od klebiet; pri nej sediace tiež čierne a na pľúca choré duše zase ustavične odkasľávaly a odpľúvaly jedovité sliny klebiet, ktoré ich v duši páliły a preto s horúcim jazykom na svojich bližných všetky kúty vylizovali a takto si horúčosť vnútornú ochladovali.

Načo som sa ja ohlásil:

Ale čo-že ste to povedaly na tú moju kmotru a švagrinu, veď tie toľko plačú nad tou horúcou krivdou,

čo ste im vašimi jazykmi spravili, že im skoro oči vytečú a srdce sa im pukne!

A kto že to povedal? hovorí na to tá stará Pythia. Nuž vy tri klebetné bohyne, odpovedal som ja.

No ale my sme to povedali? Ja som to nepovedala, to vaša suseda tetka bucháčka povedala.

Nuž veď tá sa práve dušila, že to ona nepovedala.

Ba veru povedala! ohlásila sa zase tá druhá, nech skamením, keď sme to my povedaly, odvetila tá tretia tetka Trepáčka — to som ani ja, ani hen tá nepovedala, ale to povedala tá stará prespánka od Tlacháčov.

— Tá to veru nepovedala, ale to ste vy try grácie čertové povedaly.

A just a just to ona povedala!

Či povedala, či nepovedala, ja len to viem, že ste to vy hadzie jazyky povedaly, punktum. — Trepnul som pri odchode s dverami, ale už som aj mal poza krkami vodu so žbánom, čo za mnou vyhodily a tak vykrikaly: Povedala, povedala, povedala — že som od hanby skoro zhorel, ani som to ja nikomu nepovedal, len pánu Redaktorovi s tým doložením, že aby to on tiež nikomu nepovedal.

(No, ak si myslíte na moju svokrušu, ej veru sa mylíte! Lebo tá bola na svätej missii a tam ju vyliečili z pľúcovej nemoci duševnej. — Zaosek.)

Ako počúvam, že tie klebetné duše, čo ma to oblialy, nie sú k vyliečeniu, lebo že tá ich duševná nemoc je zastaraná a chroničná a svojim smradlavým dechom budú i naďalej pustošiť, ak sa len inak Pán Boh nad nimi nesmiluje. Pán Boh uslyš!

Nekyp, nevri ...

Nekyp, nevri, žiaľ, bôl srdeca,
tklivá mäkkosť stuhni, stvrď sa!
Zabud' pôvab, úsmev ruže,
ježž spomienka blaho luže.

Ruža, ruža, strojná ruža,
zneužilas' priazeň muža!
Pichla si ho lstivo, zradno,
žeh mu vrhla duše na dno.

Teš, kochaj sa po fortieli!
Pánboh dobrý ranu seeli.
Pretvarného však Judáša
opovrhu prúd zanáša.

Pipuškin.

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovanoch.

Číslo II.

N. N. Toma 20 hal.; Ján Králiček 20 kor.; N. N. 1 kor.; Vlkolinsky 1 kor.; Martin Steller 2 k.; Jozefina Balogh 1 k.; Trombauer 1 k.; Mikuláš Janček 70 hal.; Nep. Ján Króner 1 k.; A. J. 2 k.; Grusak 1 k.; Ján Hammerschmied 2 k.; Budaváry 1 k.; Marcel Csavoja 4 k.; Ján Repka 1 k.; Mórič Matej 1 k.; Siposs 2 k.; Jozef Kricska 2 kor.! P. P. Piaristi 4 kor.; N. N. 30 hal.; N. N. 40 hal.; Anton Kurimszky 10 korún (I); N. N. 40

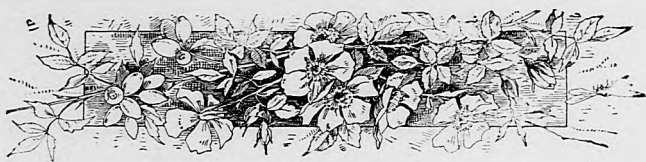
hal.; Matúš Ondrik 20 halierov; Ondrej Hatiar 60 hal.; M. Olejník 20 hal.; Matej Knyazovický 2 kor.; Olejník 20 hal.; Kralovský 1 kor.; Podhorányi 1 kor.; Hatiar 40 hal.; Hradský 1 kor.; N. N. 20 hal.; Hyros 1 k.; Ján Brissák 2 k.; Jozef Tomkuljak 2 kor. Spolu (číslo 1—2) **234 korún.**

Božské Srdece Ježiša, všetkým našim dobrodincom buď Ty hojnou odplatou!

*

Na chlieb sv. Antona poslal: Štefan Benyo v Lászlótelepe 4 kor. 20 hal.; Pavel Bielik v Šóškúte 1 korunu; Fraňo Jakubézy z Čachtíc 6 korún.

Na pohorelcov v Bielom-Potoku a v Lúčkách poslal: Pavel Bielik v Šóškúte 2 koruny.

CHÝRNIK.

Deputácia slovenských žien bola vo štvrtok predpoludním u ministra pravosúdia Plósza v záujme osvobodenia našich väzňov. Minister prisľúbil, že celú záležitosť preskúma a že bude pokračovať s povinnou objektivnosťou. V deputácii, ktorú viedol pán Ján Ružiak, advokát z Lipt. Sv. Mikuláša, boli panie: Marienka Bodická, Marienka Lacková, Irena Páľková a Vincencia Stodolová z Lipt. Sv. Mikuláša; Ludmila Beniačová z Ružomberka, Olga Mocková z Čáčova, Margita Paulíny-Tóthová z Turč. Sv. Martina, Elena Hodžová z Radvane, Terezia Vansová z Pily a Emilia Viestová z Hrachova.

Otvorenie pravotárskeho kancelára. Ct. obecnstvu sňažne odporúčame do pozornosti tento oznam: Týmto mám česť oznámiť, že som svoju advokátsku kanceláriu otvoril v Trnave v dome pána mestského kapitána. (Dolnia-hrubá u. č. 38.) S úctou, Dr. Vladimír Krno, advokát.

Prenesenie pozostatkov Jozefa Slavíka. Peštianske české spolky: «Česká Beseda», «Sokol» a «I. Dělnický spolek» vykonaly minulú nedeľu krásny akt piety. Špoľným pričinením obstaraly prenesenie pozostatkov českého povestného hudobníka Jozefa Slavíka zo starého kerepešského hrobitova na nový. Žiaducným sa stalo prenesenie následkom toho, že hrobitov starý zmenený bude na stavebné pozemky. Hneď popoludní pohnul sa dlhý pochod zo spolku Sokola. V kapličke hrobitovnej už postavená bola vyňatá rakev, okolo ktorej sa asi 200 peštianskych Čechov — Sokoli v stajnokroji — shromaždilo. Po cirkevnom obrade, prisluhovanom kňazom Törökom, prehovoril nad rakvou člen «Sokola» Ján Štrupl, líčil pohnútky, národnú povinnosť, z ktorej vyplynula peštianskym Čechom úloha, položiť drahé pozostatky drahého zomrelého na klidný odpočinok. Dotknúc sa životo-

pisu umelcovho, rečník poznamenal, že nie len ako znamenitému synovi českého národa vzdávajú rodáci počesť, ale i ako činnému údovi českej spoločnosti peštianskej. Srdečné slová rečníkove pôsobili na shromaždených hlbokým dojmom. Pri složení rakvy na novom hrobitove prehovorili Karol Novotný a Dr. Fr. Kabina, začím rakva bola pohrobená. Večer sišla sa pekná spoločnosť v miestnosťach «Sokola» na priateľskú schôdzku.

Smrt' pod železnicu. V spišských Matheovcákch dňa 21. sept. istá Maria Grenya práve vtedy chcela vstúpiť do vozňa, keď sa už mal cug pohnúť, ale na nešťastie plano stúpila a pod kolesá spadla; železnica ju prešla a usmrtila.

Prestúpenie. Ovčinec Pána v mestečku Illave zase bohatsí zostal o jednu dušu. 7-ho októbra Maria Janúšek, matka 7 dietok, doteraz evanjelička a obyvateľka illavská vstúpila do lóna cirkve svätej samospasiteľnej. Vyznanie viery složila do rúk nášeho velebného p. kaplána Sigmunda Reeska, ktorý krásnu srdecozajímavú reč držal. Na tolké mnohé a časté prestúpenie — do lóna cirkve svätej — jako je v našom mestečku, ani tí najstarší mešťania obce sa nerozpamätajú. Jak sa Janúšková dva rázy hlásila u Sigmunda Križana, evanj. farára v Trenčíne, veľmi že jej prekážky robil, jako tamejší dva svedkovia hovoria. Nech ju Pán Boh živí a požehná.

Veľká búrka a strž. Dňa 29. sept. popoludní medzi spišskými obcami Slovenskevsou, Maldurom, Topolcom a Bušovcom veľká búrka a hrozný dážď bol, ktorý veľkú škodu zapríčinil, mnoho dreva i niekoľko kusov statku brala so sebou veľká a náhla príplava a pri Bušovci natoľko skazila železničný most a veľký kus štreky, že medzi Bušovcom a Podolíncem celý týždeň nemohla ísť železnica.

Milost' Ducha sv. Dňa 30-ho sept. b. r. Alexander Šimko hajnický obyvateľ zriekol sa blúdu Lutherovho a složiac vyznanie viery do rúk prev. pána Jozefa Kekát, administ. hájnickej r. k. fary, vstúpil do lóna cirke katol. Bárš by jeho príklad viac tunajších ev. bratov našich nasledovalo, lebo nemajú tu v Hájniku svojej modlitebnice, veľmi sú zanedbaní ohľadom náboženstva. Nedele a sviatky málo svätia. Celkom sú chladní proti všetkému čo sa nábožnosti týka a tak pomaly chystajú pôdu anarchizmu, socialismu atď. Bože pomáhaj nám!

Tohoročné navštevovanie kúpeľov «Tatier». Tatre a okolo nich ležiacé kúpele toho roku asi 22,000 osôb navštívilo; z cudzozemska najviac bolo Nemcov a Rakúšanov, ale aj druhé europejské krajiny boli zastupované, ešte aj z Ameriky bolo 31 osôb, a z Južnej Afriky boli dvaja.

Šesť ľudí shorelo. V šomodskej stolici na istom «Roľnícko-priemyselnickej účastinárskej spoločnosti» patriacom majeri «Mogyoróvölgy» onehdy vypukol oheň, ktorému šesť osôb padlo v obeť. O 11. vypukol oheň, keď už všetko spalo. Na slamou krytých domčekoch rýchlo sa širil oheň, deti snažili sa ratovať, a asi desať detí oslobodili od istej smrti. Keď potom odvážlivejší ešte vnikli do horiacich chalúp, aby si niečo cennejšieho ochránili, zrútila sa horiaca povala a šesť ľudí zasypalo, ktorí shoreli na popol.

Vážne pre ct. obecnstvo. Müllerov dupplovano-elektromagnetický križ ači hviezda R. B. Nr. 86967, ktorý po celom Uhorsku oblúbený jest, má dnes jedno vysvedčenie po ruke, ktoré dôsladne uvádzame: Ctený Pán Müller! Nemôžem zamlčať, abych Vám moju najsrdečnejšiu vďaku nevyslovil, lebo jestli na svete účinniveho lieku jesto, nenie možno aby Váš prevýšil. Na jar tohoto roku bola moja matka, ktorá na žalúdok trpela a lúpaním napadnutá bola už tak zle, že vôbec nemali sme nádeje našu milovanú matku životu udržať. Bola ona viac kostre ľudskej podobná a nemohla žiadnym údom hýbať. Hľadal som utočenie u Vášho liečiveho aparátu križa to elektromagnetického R. B. Nr. 86967 a zkusil som ku môjmu najväčšiemu zadiveniu, že moja matka po štvorotýždňovom nosení Vášho aparátu lôžko opustila a teraz sa chvála Bohu docela zdravo a dobre cíti. Ani nenie možno dostatočne na srdce klásť každému, kto na také choroby trpí, by sa na Vás obrátil a Váš požehnaný aparát sebe obstaral. Prijmite pane Müller, v mene našej rodiny ešte raz našu najsrdečnejšiu vďaku a milý Pán Boh nech Vám zehná a za Váš vynález sa Vám odplatí. Značím sa s povďačnosťou a úctou Juro Barth v. r. v Baračke, dňa 18. júla 1900.

DOPISY.

Z Nitrianskej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Ja sa z novinkami nezaoberám, lebo v nich sa ľudia vadia, a ja som taký, že zvađu vystáť nemôžem. Ale mňa strýna len vždy povzbudzajú, aby som čítal aspoň «Kresľana». Pozrem sa doňho, nuž samá zvada; skoro mňa na pľúca porazilo, tak som sa zosršnil, keď tam jakýsi «Teolog» našich nitrianskych pánov opisal. Jako to môže také chlapčisko tak dve na tri potrepaf a svet pobalamúť? Aj by som mu bol odpísal, že vraj pomály chlapče veď sú to naši páni, a my si ich veru nedáme mlátiť; či majú pravdu, či nie, do toho tebe neni nič — ale prosím Vás od toho veľkého hnevu a ľaku som si ešte čosi chľupnúť, a tak sa mi matka pohnula, že kým ma strýna mastily, ani som len myseľ nemôhol na písanie. Až keď ma trochu popustilo, keď ten pán «Horededinár», či jako ho volajú, nám odpísal, že «chlapci nitrančania, nebojme sa, veď sme Slováci ani repa, chvap do chvapa, a ešte aj pána biskupa sme Slovákom zrobili. (Jaj, len pre Boha, aby sa to nedozvedel, lebo by nám dal po prašine panslavizovať.) A to je veru veľká zásluha, lebo ten sa aj na Femku podpísal. Aj sme si mysleli, že nám budú na drôtkoch telegrafy posielaf ti svätomartinskí väzni, ale ani len Zaosek sa neodezval. — Veru sa pán Zaosek nemá čo pajediť na našeho pána Osvieteného. Aj tod

kedysi čosi písal naproti nemu, čo som ja nemôhol pochopiť. Až keď mi prišlo do usú, že náš pán biskup sa učí slovenský, lebo chce Slovákom kázne držať, aby nepili to pálenčisko, a zakladá spoľky striezlivosti. — Ahá, preto sa hnevá Zaosek, lebo on je nepriateľ každej striezlivosti; teda Zaosek len svoje princípiá zastáva, keď do Nitry netelegrafuje.

Chcel som predsa vedieť, čo je s tou Nitrou vo veci. Obliekol som chytrou dedovi starú gombíkmi veľkými ozdobenú slovenskú mentiku a hybaj, nohy na plecía, pojdem sa vraj do mesta s páni po slovenský porozprávať, však som už aj tak dlho slovečka čisto slovenského neočul ani nevypovedal, nuž sám som bol zvedavý, či som ešte nezabudol po slovenský v tomto maďarskom svete, jak ten istý drotár, čo keď prišiel domov v noci z Uhár, kričal na ženu: «Babo, otvor dvere, lebo už neviem ani slova slovenský, všetko len maďarský.»

Tu prídem na Párovice, a tam jakýsi hazafik kričal za mnou: «Ozthó phónszlávth nézd ó Hurbón menthébe!» No to tu veru nie je tak, jako to ten náš pán «Horededinár» popisali. Tu je už teda všetko maďarské. Ale preto som ešte nezúfal, a šiel som rovno do seminárie, myslím, ten «kalhafiteu», čo v kachliach kurieva, bude ešte vedieť slovenský; a tu sa stretnem s mojim kamarátom Štipadlom.

Vitaj bratku, hovorím mu: «pravda je to, že ste už všetci poslovenčení?»

— Pst! nekrič, ty potvora! — tak ma privítal — «veď jak nás očujú, že sa po panslávsky rozprávame, tak nám tu vyfákaju, až sa nám bude štica pariť».

Ale veď čo je vo veci? Hovor-že už? — spytujem sa ho znovu.

«Čo hy bolo, nič.»

Však vieš, že sa len jakosi musíme brániť, keď nás tá šepleta opisala. Šťastie má, že ho nepoznám, ináč by som mu do somárov nadal. — Načo to len píše, keď nič nevie. Keby bol býval múdrejší, bol by išiel do seminárie ku «kalhafiteu-ovi», ten by mu bol povedal, čo má písať! Že pán Osv. pojedným úbohým klierikom bol povedal, že «fiaim, ha panszlávok vagytok, nem szentellek föl», že «nevysvätím vás, jak ste panslávi», rozumejúc s týmto každého, kto sa po slovenský rozpráva; ba že ešte aj viac povedal, že radšej nechce mať ani jedného kňaza, keď by mal byť medzi nimi jeden Slovák. Toto mu ale neverím. Lebo to jeden katolícky biskup nemôže povedať. Teda toto neni pravda; môže sa mi na to kalhafiteu prisahať, kolkto chce.

Ej, keby ten Teolog bol vedel toto, nebol by nás perom, lež možno nejakým kôlom po chrbte škriabal.

Však vieš bratku, že u nás Femka panuje. Aj slovenský vieme, lenže to sa vzdelanému človekovi, najmä kňazovi nesvedčí, jako to jeden kysucký páno povedal, keď nás o kaplánoch a farároch, o týchto panslávach večítých informoval. Tak že už aj páni klierici nebudú dlho písať.

«A to je pravda, že pán Osvietený už aj slovenský vedia?»

Jakoby nie. Lenže on neni sv. Petrom, ktorého ľudia rozličného jazyka naraz rozumeli. Čo on môže zato, keď jeho reč ľudia nerozumejú; keď on slovenský rozpráva, Slováci myslia, že po maďarský káže, a tak sa vie už aj Slovákom predstaviť.

— Ale bratku, veď ten Teolog aj jakéhosi profesora spomínal.

— Toho on nepozná. Veď je on rodom Slovák, aj meno má slovenské, nuž jako môže byť tuhý maďar ember? Teda to je «nem igaz», jako to on hovorí. A čo on môže zato, že slovenskú reč nenávidí?

Servus amice! Už musím ísť ďalej, lebo hen ide kalhafiteu. Ale prosím fa nevyzrad ma, že som ti toto ja povedal, lebo potom by bolo po grácii, a potom by mi viac nič nevyzradil tento náš «Merkur».

Eh! Veru v tejto Nitre neni raj pre Slovákov, jako to povedali. Radšie ide odtiaľto s Bohom * *Pichadlo.*

***

Moskva, (Rusko).

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

Úctive prosím o uverejnenie mojeho dopisu. — Nás Slovákov je tu v Moskve vyše 70. Všetci sme v jednej kompanii a sme všetci z okolia Rovného a Vysokej. — Máme sa tu chvála Bohu dost dobre. Nedávno sme mali trochu slabé zárobky, ale teraz chvála Bohu sa nám opravily tak, že sme úplne spokojní.

Ja dopisovateľ tohoto dopisu som nedávno do Moskvy prišiel a zakiaľ som bol doma nenašiel som príležitosť, abych do nášého obľúbeného «Kreštana» o našich rovňansko-vysockých pomeroch dopis poslal. Včul som sa odhodlal, že voľačo napíšem a síce na výstrahu Vysočanov.

U nás na Vysokej je na obnovku chrámu božieho pekný groš sobratý; ale čo-že po tom, keď už vyše roka, a náš chrám boží do poriadku prínst nemôže. A prečo nemôže prínst do poriadku? Len preto, že pán rychtár s pánom Polanským by veľmi radi boli, aby naši duchovní všetky sobrané milodary do rúk im dali, čo by oni s nimi mohli šafáriť. Ale to sa im nestane. Už je to len pravda, že cudzými rukami je dobre hadov chytať! Ach smutno a veľmi smutno to u nás vyzerá. Ale sa čudujem vysockým občanom, že sa v tej veci nezastanú, síce je to aj pravda, že sa v tej veci ani kto zastaf nemá, lebo jako je známo, vysočania sú rozlezení po svete a židáčkovia s pánom Polanským krútia obec Vysoku jako sa im páči. Ďalej lutujeme velice vysockých a rovňanských orotárov asice z tej príčiny, že oni chudáci krvopotne svoj chlieb vyhľadávajú a čo zarobia domov posielajú a všetko im to vychodí na mizinu. A čo by aj 10-rázy toľko poslali, ešte to nestačí, lebo rovňanské a vysocké ženy majú dobrú spádu na tie peniaze. Keď jej muž pošle 50 zl., povie, že načo je jej to, že mu to nazad pošle. Pravda, že je to pre ňu málo, lebo ona chce

* Kto má teraz pravdu? Aj Valet aj Pichadlo je z Nitry.

žiť, jáko urodzená a jej muž sa trápi chudák, že nejeden aj o svoj život príde. A jej neni celkom nič, ona je tak zdravá jako buk a zato ona svoje špatné kúsky prevádza.

Ja síce veľmi dobre poznám naše ženy, lebo ja som si dal na tom záležaf aj som presvedčený o každej ktorá je jaká, ale veru málo a veľmi málo sa ich najde poriadných.

Ale načo príklady? Veď keď bych mal o každej písať, veru by som mal aj kedy o ruku prínst!

Preto len to radím naším drahým Rovňanom a Vysočanom, aby, čo len možno svoje ženy držali na úzde, lebo ináč každý zle pochodí.

S hlbokou úctou sa značím jeden z kompanie

Hunčíkovej.

***

Velká Lovča.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a napravenie mojich pár riadkov.

Ja som odberateľom od samého počiatku týchto mne milých novín a časopisu «Kreštana», ale z nášho okolia sa človek málo čo dočíta, tak sa osmefujem ja niečo dopísať. Ufám, že mi slávna Redakcia popraje kúsok miesta.

U nás v našej obci povstala túžba o zväčšenie božieho chrámu, tak náš duchovný otec si vzal pred seba žiadosti našej vyhovief, a vybral sa z domu do domu popisaf milodary, kto by asi koľko prispel ku tak vznešenému cieľu. Podobne i do filialky dolnej Trnávky šiel. Ponevác sa ale značnejšia summa sozbierala, tak naši ct. veriaci zatúžili starý chrám od základu rozobrať a na tom mieste nový a priestranný vybudovať, aby každý mohol mať volné miesto v ňom. Tedy pod vedením miestného pána farára a pod správou pána notára sme na toľko pokročili, že sa k cieľu tomuto i výbor utvoril a stavbu túto ct. pánu staviteľovi Ondrejovi Melička rod. z Handovej poveril, s ktorým sme už aj kontrakt spravili. Počiatkom 1901. sa má práca započaf a koncom tohože roku vyhotovená ku vysväteniu a ku chvále božej oddaf.

Preliminované je vyše 42000 korún, hovorím štyridsaťdva tisíc korún, lež nám do summy tejto značne chybujie. Ale z Božej pomoci sa ufame, že to, čo sme si pred seba vzali aj skutkom dokážeme, jestli nám to milostivý Pán Boh popraje.

Výtany by nám bol i milodar, lež sa neosmefujem pýtať, ponevác na všetky strany pýtaju.

Nebudem veľmi obťažovať slávnu redakciu. Jestli mi ale velebný pán Redaktor uznajú zadobré, ohlásim sa i druhý raz.*

Zostávam s hlbokou úctou penížený

Martin Hlaváč, pokladník.

* Dopis od Vás z povďakou síce primeme, ale na uverejnenie sa zaviazaf nemôžeme.

Velebný Pán Redaktor!

Driethoma.

Keď som sa už odhodlal na to, aby som v našom «Krešťane» jednu udalosť uverejnil, činím to z toho presvedčenia, že ten, kto tieto riadky čítá, nielen na samú udalosť, ale aj na jej okolnosti a následky pozorovať bude.

Dňa 26. sept. bola u nás voľba na notára. Medzi 5 kompetentnými vážnymi kandidátmi boli p. Hugó Szónyi (predtým Sovček) miestny podnotár a p. Gejza Baltay, podnotár z Čace. Židia ako jedna refaz boli pri p. Szónyim; vážno smýšľajúci ale krešťania pri p. Baltaym. Už pred voľbou tak bol presvedčený p. Szónyi o svojom víťazstve, že z Trenčína dal doniesť šunku, (košerovú) víno, pivo a u jedného Iciga obed rozkázal na deň voľby. A dobre rátať, lebo židia, do ktorých náručia sa hodil, všemožne na tom pracovali, aby jejích kandidáta previedli; chodili po obciach jako blúdne duše (bárs mali nový rok) nahovárali, dlapkali, ruky stískali . . . Čoho následok bol, že na druhý deň p. Szónyi, kandidát židov, obsiahol väčšinu hlasov.

Toto je udalosť; okolnosti však sú smutné, lebo presvedčujú nás, že kazári sú páni a oni rozkazujú, a že naši ľudia vo svojej ľahkomyselnosti — aby som nehororil — hlúposti a surovosti sa zviest im dajú, že väčšiu dôveru majú v židoch nežli vo svojich duchovných predstaviteľoch. Ešte ste sa z predošlých časov dostatočne nepoučili a nepresvedčili o tom, že títo patentovaní vlastenci len v čas potreby Vám lichotia, o Vás sa otierajú a sľubujú hory doly — ináč ale ste u nich len gojimi? Ešte ste nemali tej príučky dost?

S človekom až triaslo, keď videl tú bezočivosť, s ktorou sa títo páni aj v samých miestnostiach volebných chovali. Tak lapali voličov za hune, jako baranov za vlnu; s jednej a s druhej strany mikali a jako osy mu vrčali do uší: Szhónyi! Szhónyi! — A keď sa hlavný slúžny — ktorému česť a sláva za jeho bezstrannosť — voličov pýtal, na koho hlasuje? už aj dvadsať gágorov kričalo napred: Szhónyi! tak že samému pánovi slúžnému príliš za dost sa zdálo tejto oddanosti a týchto pánov kazárov, ktorí sa vo svojej koži vmestit nemôhli napomenúť musel, ba sa im vyhrážal, že ich jednoducho von vyhodí!

Nemôžem zamlčať čudné chovanie sa našich spoluobčanov luteránov. Jestli, drahí moji, tak zmýšľate, že slovo jedného kazára je Vám viacej platné, nežli slovo vášho duchovného a že to je statočnosť a charakter v jeden deň čestné slovo dať jednému a na druhý deň sa drhnúť o druhého a naňho hlasovať — veľmi Vás lutujem a srdečne Vám prajem, aby ste to nikdy neobanovali. Je aj výnimka, ktorej česť a sláva!

Než by som môj dopis skončil, mám pár slov aj k nášmu novému p. notárovi a k p. Baltaymu prehovorím. Pane notáru! Vám to tak veľmi za zlé mať nemôžeme, že ste sa hodil do náručia kazárov — lebo však chlieb ste si chceť ujsť — ale to by sme Vám už veľmi za zlé mali, jestli by ste sa im na konto našej kože odmeniť

chceť, vtedy ujistujeme Vás: nenašli by ste tu med, ale jed. — Vy ale statočná duša, pane Baltay! nebudte zrotený nad výsledkom voľby, lebo sám ste príčinou výsledku tohoto pre Vás nepravého, lebo načo ste tak veľmi statočný, že na Kysucách, ba aj ďalej tak Vás poznajú, jako perlu krešťanských notárov? Dobre viete, že veľa na to veľmi málo, ba skoro nič nedajú! Ja Vás len o to prosím, aby ste aj na ďalej bol tak dobrým priateľom a zastupiteľom nášho biedného a zaslepeného ľudu, jako dovčul a srdečne Vám prajem, by ste tak statočných ľudí oblažili svojou účinnosťou, jako ste Vy sám.

S Bohom

Búr.

(Mali by sme na tento dopis tiež poznámku urobiť, ale načo? Takú poznámku robíť, jako by na tento dopis prislúchalo, to radšie nič. Ešte by niekto môhol povedať, jako mi to kedysi jeden slúžny povedal: že sedliak slovenský je huncút, treba ho sdierať až do deviatej kože. A to je predsa nie pravda. Lebo síce čo robí ten ľud, zle robí, ale robí to nie od huncútstva, lež od slabosti. Zle je len to, že svet nezakúma príčiny nešťachetného chovania sa. Svet pomýšľa len takto: keď si raz dobrovolne krky podrezuješ, čo ma po tebe? Či je to z huncútstva, či so slabosti, jedno jest: aj huncúta aj slabúcha odsudzujú jednako, nešetří ho nikto, každý hanbíť sa bude zaň; a keď raz nemožno mu pomáhať nuž ponechajú ho i vtedy, keď od psoty stoná a bedákať bude. — Nuž toto je nepekčná poznámka; ale vy Bratia slabúši zadali ste povedomým krešťanským spolubratom ešte špatnejšiu poznámku, bo ste im hanbu spravili. Notár jako notár, to by nebolo toľko; ale prečo so židmi proti duchovným držíte? !)

***

Otcovský hlas k svojmu ľudu. Napísal a Rodákom svojím venoval: *Andrej Rojko*, jubilárny r. k. kňaz, farár na odpočinku. V Budípešti. Tiskom Tlačiarne sv. Gerharda nákladom pôvodcovým. Cena jedného sošitu 10 hal., 10 sošitov 90 hal., 50 sošitov 400 hal., 100 sošitov 760 hal. Knížočky obetivý rodolub môže odpredať, alebo rozdať. Peniaze pošlite na: «Szent-Gellért-nyomda, Budapest, VIII. Práter utcza 44.

Musel by mať z kameňa srdce, komu by neišlo do plaču, pri čítaní Otcovského hlasu tohoto. V ňom odoberá sa náš milený rodolub, starec blizo 80 ročný od teba ľudu slovenský! Zároveň i uverejňuje svoj testament tebe ľudu venovaný, záležiaci v dobrých radách pre teba. Sú v tom dielku složené vaše krivdy a zľožnosti a je tu vyrečený ortiel nad nepriateľmi vašimi s tou neohrozenou smelosťou, ktorú ste vo spisoch Rojkových vždy obdivovať mohli. Pôvodca si sám želá, aby jeho posledné slová k vám *neomyľne každý rodák a každá rodáčka sebe obstarala*. Ano, urobte to: tých 5 kr. každý môže na to venovať — ale urobte to čím skorej, urobte to hneď!

Spisy redakcii zaslané.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevácka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením najdôst. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. stoletia svojim nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Tlačou a nákladom Karla *Salvu* v Ružomberku vyšly nasledujúce odporúčania hodné spisy:

«**Ja som nepoškvrené počatie,**» to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka. Spracoval Jozef *Kompanek*, farár veľko-ostratický. Druhé opravené vydanie s povolením cirkevnej vrchnosti.

«**Ježiš, priateľ dietok.**» Modlitby a piesne pre katolícke školské dietky. Sostavil Štefan *Janovesik*, farár likavský. Sodobrením cirkevnej vrchnosti vo Spiši. Tretie vydanie. Lipt. Sv. Mikuláš. — **Cirkevné piesne** na povšedné dni ku sv. omši s notami. Vyňaté z modlitebnej knižky «Ježiš, priateľ pietok.» Sostavil Štefan *Janovesik*. Ružomberok 1900.

Sesť vencov zo slovenských národných piesní složených v antických stupniciach. Pre miešaný sbor usporiadal Milan *Lichard*. Nákladom vlnstným. Turčiansky Sv. Martin. Tlačou Kníhtlačiarско-účasťinárskeho spolku. 1900. Cena 1 kor. 5 hal. Vrele odporúčame.

Ružencová knižočka. Albána Stolza, myšlienky o zoltári (ruženci). S obrázkami. Strán 76. Cena bola 15 kr., teraz 16 halierov.

Mariacella v Stýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novín» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitzu. Cena 20 halierov.

Hrsti príkladov. 220 príkladov zo života nábožného, veľmi poučných. Strán 131. Cena sošitého výtisku bola 30 kr., teraz 30 halierov; tvrdo viazaného 38 hal.

Na túto knižku zvlášťne upozorňujeme. Na dary pre ľud a školákov lepšej nieto.

Litanie loreťanské. Výklad litanii. Krásne vystavená knižočka s obrázkom. Strán 52. Cena bola 26 kr., teraz 26 halierov.

Katolícke Hlasy:

Č. V. Či je Martin Luther spoľahlivý sprievodca do neba? Strán 67. Cena bola 12 kr., teraz len 16 hal.

Č. VII. Kto je Ježiš Kristus? Str. 19. Cena 4 hal.

Odkazy redakcie.

P. Popelka v K. (Prusko). Nemecko-slovenský šlabikár v Uhrách nedostanete. Pre vzdelaných dospelých ľudí jesto jedna Mluvnica od Viktorína po nemecký písaná. Túto môžete dostať v knihkupectve *Karla Salvu* v Ružomberku.

P. Kantorek v Modre. Adresa je: Andrej Rojko, farár na odpočinku. Forgácsfalva.

Jozef Mečír v Amerike. To aj druhým sa tak stáva, že im nemôžeme dopis uverejniť. Píšte len na krátko.

C. A. Ráčeťe mať trpezlivosť: čo sa vlečie, neutečie.

J. Bilka, Viedeň. Ponevác ste nám meno sdělil, dopis váš uverejníme.

J. L., Prievídza. Dopis by bol dobrý, len písmo sa dá zle čítať. Nesmiete tak v hustých riadkoch písať.

Ján Koch, Viedeň. Dopis váš istotne uverejníme už v budúcom čísle.

Z Rovného dopis postráda podpisu mena. Taký neprijímame.

J. L. Puchsberg. Príležitostne uverejníme.

Štipadlo. Na dotaz, zdáľíž by ste bol schopný do literárnych prác, odpovieme rozhodne: *áno*. Máte dobrý populárny štýl, preto škoda bolo by nevzdelávať sa vám pomaly v spisbe slovenskej. Radíme vám, predbežne len málo písať, viac čítať. Robte preklady, ale len také diela prekladajte, ktoré sú pekným ľudovým štýlom písané.

Vp. J. O. v B. Ráčil ste Vašu odpoveď pridlhú napísať. My v našom časopise toľko priestoru nemáme. Keby ste bol riadnym čitateľom a predplatiteľom nášho časopisu, nuž bol by ste sa dočítal, že vždy prosíme dopisy len na krátko písať. My teda Vašu odpoveď budeme musieť náležite skrátiť a len na tie odseky váhu klásť, v ktorých sa ku veci hovorí.

M. L. Slov. Ves vo Spiši. Do tohoto čísla prišiel váš dopis už pozde. Uverejníme to v budúcom čísle. Za správu vďaka!

K. Č. v Žiline. Ten kratší dopis Vám uverejníme. V tom druhom dlhšom opisujete jeden Váš sen. Ale nemohli sme tomu dobre vyrozumieť. Napíšte to ešte raz: čo sa vám snilo, a čo to má znamenať. Na snívania aby človek mnoho nedal; nuž ale keď sa vám ako tvrdíte tie dva už vyplnili, teda o tom trefom odpište dopodrobna — budeme zvedaví, či aj ten sa vyplní.

Švagor Zaosek. Pri čítaní jedného článku sme sa chutno smiali, ale pri tom druhom išlo nám veru aj do plaču. A píšete aj smelo. To je veľmi múdro! Ba veru dnes-zajtra nebude s nami nik pohrdáť. A to bude Vašou zásluhou. Lúbili by sme vydať osobitne vaše dielo: o hasičovi v spojenosti s jedným druhým. Či privolíte? Tu v Budínpešti vychodí od 1-ho októbra už aj «Slovenský Denník». Je nie politický a vydáva ho žid. Redigujú ho ľudia poriadni. Tu stojí jedno číslo 1 kr.

Ceny potravných článkov.

Pšenica: Potisská 7·15—7·85 kor., pešťianska 7·10 7·65 kor., z Bäcky 7·10 kor., banátská 7·40 korún.

Raž: 6·80— kor.

Jačmeň: na krm 5·60—6·40 korún, do pálenice — kor., na várku 6·75—8·50 kor.

Ovos: 5·25—5·65 kor.

Kukurica: 5·60—7— kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	26—	24·60	23—	22—	21·20	20·20
		6	7	7½	8	
		18·60	15·20	14·20	11·20	

Otruby po 100 kil.: drobné 8·80 korún, hrube 8·80 korún.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 8—8·25

brnavá 7·—, pestrá 5·—, drobná 9·25—
9·75, cúdená —. Hrach: 10·—12·—, lúpaný
18·—, Šušovica horšia 11·—, lepšia 18·—
—, Mak: 54·—58·—, všetko po 100 klg.

Semená: Červená datelina nová 75·—80·—. Lu-
cerna 64·—66·—, všetko 50 klg.

Sviňská masť 124—126·—, Slanina $\frac{3}{100}$ 120·—
 $\frac{4}{100}$ 116·—, udená dobrá slanina 116·— po
100 klg.

Lekvár srbský transito 14·75— po 50 klg.

Petrolej trojkrížový 45·—, dvojkrížový 43·— za
100 klg. netto.

Olaj repcový 76·— za 100 klg.

Spiritus odanený rafinovaný 116·50—, dena-
turovaný 36· $\frac{1}{2}$ —37· $\frac{1}{2}$.

Remeň: funtovice k. 154—160; terey prima k.
150—158; anglické odpadky k. 145—148; tefaciny k.
460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. —
—; tažené k. —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—
180; horniacke futrienky: strednie k. —, väč-
šie — metr. cent.

NAŠA NÁDEJ,

mesačné sošity k poklone prevelebnej Sviatosti Oltárnej
a ku cti prebl. Panny Marie.

Vydáva **Tlačiareň Svätého Gerharda**
v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.), sem sa majú posiela
predplatky a reklamácie. Predplatná cena týchto obráz-
kových výborných sošitov je len 1 zlatý na celý rok.

Veľká Novina,

čili:

**La Sallesteské Proroctvo,
a Veľká Pliaga Sveta,**

razom objednané sú k dostaniu za

55 krajciarov.

K dostaniu jedine

v tlačiarňi Sv. Gerharda, Budapešť Práter-u. 44.

Dielňa na varhany (organy)

Vincenca Mozsneho, v Prešporoku

(Stefánia út č. 29. vo vlastnom dome).

Odporúča sa ku shotoveniu rozličných kostolných
varhanov dľa najnovšieho sústavu.

Hotové varhany vždy sú k dostaniu.

Opravy za najlávnejšie ceny sa prijímajú a pri
ručení sa vyhotovujú.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdra-
vuje a rozveseľuje, za čo
dobro stojíme pri lámke,
lúpaniu, astmatických
galibách, beznivosti hu-
čaniu uší, migrenu,
498 116·—, udená dobrá slanina 116·— po
100 klg.

Nie tajní

prostriedok!

klopaniu srdca, boľasti
hlavy a zubov, pohlav-
ným nemociam, chlad-
ným rukám a nohám,
krčom srdca, opilepsii,
mokrosti posteľe, sla-
bosti, záduhu, isebli, blaďosti závratu, zlému sluchu, nemo-
ciam nervov, inľuence, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu,
udieranu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom
odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo,
že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý
na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v
Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční
kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily
zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek,
ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol
uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo
pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti
a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách
zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a inľuency. S dobiekou alebo
s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná
predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42 M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja
Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je
najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným
rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, picha-
niu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne
po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena
fľaše 2 koruny, cena fľaše na próbu 1 koruna.

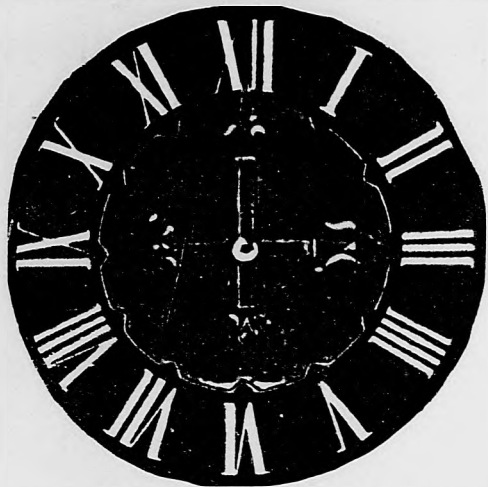
Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s
vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom
výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostried-
kom hojacim, uľavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli,
somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute,
pri zachripnutí atď. Vefa vďakočinení potvrduje istý výsle-
dok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky
na próbu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej
lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne
učinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj
v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky
odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute,
pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých
chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42
halierov, šest' škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznané
prostriedky dostať jedine v temešvárskej
mestskej lekární, a len vtedy sú oprav-
divé sú-li obdarené obrannou známku
a podpisom. A preto varujeme sa falšo-
vaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo pred-
bežným poslaním summy (i s pričinením
32 halierov na balikovanie a poštové
útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Mám česť v známosť doniesť,
že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škrýňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo váži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Do pozornosti pánom roľníkom!

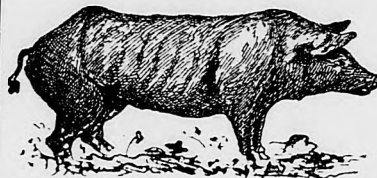
Každoročne objednávate mnoho hospodárskych strojov, a to z väčšej čiastky od firiem, ktoré Slovákom a kresťanom nežičia. Stroje sú obyčajne z ďaleka, drahé a v mnohých pádoch plané.

Kto potrebuje a chce si objednať **dokonalé, solídne a trváce hospodárske stroje**, — lebo príslovie je: čo je dobré, je i lacné, — nech sa obráti na nižepodpisaneho a žiada si cenník jeho hospodárskych strojov. Tento sa mu dopošle zdarma a franko. Veď už i železničný dovoz z Bytče je lacnejší, nežli z Nemecka, z Rakúska alebo z Pešti.

Michael Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse).

Pozornosti našich hospodárov

čo najveršie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti
dúlu sviň,

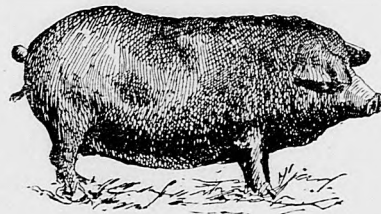
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej: výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomaha: o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1. —

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco
posiela

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch križov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie. — o čom pôvodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. s návodom je kor. 2.40

Bor eladás.

Zichy Aladár gróf uradalmi
pinczézében a következő sajtátermesü
borok eladók:

- 1898. évi olasz rizling
- 1899. évi olasz rizling
- 1899. évi fehér burgundi
- 1899. évi szilváni
- 1899. évi vajtai fehér
- 1899. évi tramini

Kivánatra minta és árjegyzék küldetik.

Bővebb fölvilágositást ad

SZŐLŐ-KEZELŐSÉG

Vajta, (Fehérmegeye).